YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)
16 päivänä lokakuuta 2003 *

Asiassa C-91/02,

jonka Verwaltungsgerichtshof (Itävalta) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Hannl + Hofstetter Internationale Spedition GmbH

vastaan

Finanzlandesdirektion für Wien, Niederösterreich und Burgenland

ennakkoratkaisun yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1) sekä tietyistä asetuksen N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä 2 päivänä heinäkuuta 1993 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2454/93 (EYVL L 253, s. 1) tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Schintgen (esittelevä tuomari) sekä tuomarit V. Skouris ja N. Colneric,

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Hannl + Hofstetter Internationele Spedition GmbH, edustajanaan Rechtsanwalt P. Csoklich,

— Finanzlandesdirektion für Wien, Niederösterreich und Burgenland, edustajanaan L. Lenitz,

— Itävallan hallitus, asiamiehenään H. Dossi,

— Italian hallitus, asiamiehenään I. M. Braguglia,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään J. C. Schieferer ja R. Tricot,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.5.2003 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Verwaltungsgerichtshof on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 28.2.2002 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 15.3.2002, EY 234 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1; jäljempänä tullikoodeksi) sekä tietyistä asetuksen N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä 2 päivänä heinäkuuta 1993 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2454/93 (EYVL L 253, s. 1; jäljempänä soveltamisasetus) tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty Hannl + Hofstetter Internationale Spedition GmbH -nimisen yhtiön (jäljempänä Hannl) ja Finanzlandesdirektion für Wien, Niederösterreich und Burgenlandin (Wienin, Ala-Itävallan ja Burgenlandin verovirano-omainen; jäljempänä Finanzlandesdirektion) välisessä oikeudenkäynnissä, joka koskee tullin korottamista kantamalla viivästystyskorkoa tullivelan syntymisen ja sen jälkikäteen tapahtuvan tileihin kirjaamisen väliseltä ajalta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

3 Tullikoodeksin 201—205 artiklassa säädetään tuontitullivelan syntymisestä ja 209—211 artiklassa puolestaan vientitullivelan syntymisestä.

4 Tullikoodeksin 214 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Tavaran tuonti- tai vientitullien määrä on määritettävä niillä määräytymisperusteilla, jotka koskevat tätä tavaraa sinä ajankohtana, jona tullivelka niiden osalta syntyy, jollei tässä koodeksissa nimenomaisesti toisin säädetä, ja sanotun rajoittamatta 2 kohdan soveltamista.

2. Jos tullivelan syntymisen ajankohtaa ei voida tarkasti määrittää, kyseiseen tavaraan sovellettavien tullinmääräytymisperusteiden määrittämisessä huomioon otettava ajankohta on se ajankohta, jona tulliviranomaiset toteavat tavaran olevan tilanteessa, jossa tullivelka on syntynyt.

Jos tulliviranomaiset kuitenkin voivat käytettävissään olevien tietojen perusteella todeta, että tullivelka on syntynyt ennen tätä toteamista, kyseisestä tavarasta kannettavien tuonti- tai vientitullien määrä on määritettävä niillä mää-

räytymisperusteilla, joita tavaraan on voitu soveltaa aikaisimpana ajankohtana, jona kyseisestä tilanteesta syntyneen tullivelan olemassaolo on käytettävissä olleiden tietojen perusteella voitu todeta.

3. Komiteamenettelyä noudattaen annetuissa säännöksissä määriteltävissä tapauksissa ja niissä määriteltävin edellytyksin on kannettava viivästyskorkoa, jotta voidaan estää rahallisen hyödyn hankkiminen lykkäämällä sitä ajankohtaa, jona tullivelka syntyy tai se kirjataan tileihin."

5 Tullikoodeksin 218 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jos tullivelka syntyy vastaanotettaessa ilmoitus, joka koskee muun tullimenettelyn kuin osittain tullittoman väliaikaisen maahantuonnin ilmoittamista tavaralle, tai jos se syntyy muusta toimesta, jolla on sama oikeudellinen vaikutus kuin ilmoituksen vastaanottamisella, tätä tullivelkaa vastaava tullien määrä on kirjattava tileihin heti, kun se on laskettu, ja viimeistään toisena päivänä sen päivän jälkeen, jona tavarat on luovutettu.

Jos kuitenkin tullien maksamisesta on annettu vakuus, niiden kokonaismäärä tavaroista, jotka on luovutettu saman henkilön hyväksi tulliviranomaisten vahvistaman ajanjakson kuluessa, joka saa olla enintään 31 päivää, voidaan kirjata tileihin yhtenä vientinä tämän ajanjakson päätyttyä. Tileihin kirjaamisen on tapahduttava viiden päivän määräajassa kyseisen ajanjakson päättymisestä.

2. Jos tavara voidaan säännösten mukaan luovuttaa tiettyjen joko velan määrän määrittämistä tai sen kantamista koskevien yhteisön lainsäädännössä säädettyjen edellytysten täyttyessä, tileihin kirjaamisen on tapahduttava viimeistään toisena päivänä sen päivän jälkeen, jona velan määrä tai siihen perustuvien tullien maksamista koskeva velvollisuus lopullisesti määritetään tai vahvistetaan.

Jos kuitenkin tullivelka koskee väliaikaista polkumyynti- tai tasoitustullia, tullin määrä on kirjattava tileihin viimeistään kahden kuukauden kuluessa siitä ajankohdasta, jona lopullisesta polkumyynti- tai tasoitustullista annettava asetus julkaistaan Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.

3. Jos tullivelka syntyy muissa kuin 1 kohdassa tarkoitetuissa olosuhteissa, vastaavien tullien määrä on kirjattava tileihin kahden päivän kuluessa siitä päivästä, jona tulliviranomaiset voivat:

a) laskea kyseisten tullien määrän;

ja

b) osoittaa velallisen."

6 Tullikoodeksin 220 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jos tullivelasta johtuvaa tullien määrää ei ole kirjattu tileihin 218 ja 219 artiklan mukaisesti tai jos se on kirjattu tileihin lain mukaan kannettavaa määrää pienempänä, kannettava tai kannettavaksi jäävä tullien määrä on kirjattava tileihin kahden päivän kuluessa siitä päivästä, jona tulliviranomaiset ovat todenneet tilanteen ja voivat laskea lain mukaan kannettavan tullien määrän sekä osoittaa velallisen (jälkikäteen tapahtuva tileihin kirjaaminen). Tätä määräaikaa voidaan pidentää 219 artiklan mukaisesti."

7 Tullikoodeksin 229 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tulliviranomaiset voivat myöntää velalliselle muita maksuhelpotuksia kuin maksunlykkäyksen.

Näiden maksuhelpotusten myöntäminen:

a) edellyttää vakuuden antamista. Vakuutta ei kuitenkaan voida vaatia, jos sen vaatiminen aiheuttaisi velallisen tilanteen vuoksi vakavia taloudellisia tai sosiaalisia vaikeuksia;

b) aiheuttaa luottokoron kantamisen tullien määrän lisäksi. Koron määrä on laskettava siten, että se vastaa määrää, joka kannettaisiin samassa tarkoituksessa kyseisen valuutan kansallisilla raha- tai rahoitusmarkkinoilla.

Tulliviranomaiset voivat olla vaatimatta luottokorkoa, jos se velallisen tilanteen vuoksi aiheuttaisi vakavia taloudellisia tai sosiaalisia vaikeuksia."

8 Tullikoodeksin 232 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jos kannettavaa tullien määrää ei ole maksettu asetetussa määräajassa:

a) tulliviranomaisten on tullien määrän maksamisen varmistamiseksi käytettävä kaikkia voimassa oleviin säännöksiin perustuvia mahdollisuuksia, pakkotäytäntöönpano mukaan luettuna.

Takaajia koskevia, passitusmenettelyä sovellettaessa noudatettavia erityissäännöksiä voidaan antaa komiteamenettelyä noudattaen;

b) tullien määrän lisäksi on kannettava viivästyskorkoa. Viivästyskorkoprosentti saa olla korkeampi kuin luottokorkoprosentti. Viivästyskorkoprosentti ei saa olla pienempi [kuin] luottokorkoprosentti."

9 Tullikoodeksin 241 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tulliviranomaisten ei tarvitse maksaa korkoa palauttamilleen tuonti- tai vientitulleille eikä näitä tulleja maksettaessa mahdollisesti kannettavalle luottokorolle tai viivästyskorolle. Korkoa on kuitenkin maksettava, jos:

— palauttamista koskevasta hakemuksesta tehtyä päätöstä ei ole pantu täytäntöön kolmen kuukauden kuluessa sen tekemisestä,

— sitä edellytetään kansallisissa säännöksissä.

Näiden korkojen määrä on laskettava siten, että se vastaa kansallisilla raha- tai rahoitusmarkkinoilla vastaavassa tarkoituksessa veloitettavaa määrää."

Kansallinen lainsäädäntö

10 Bundesgesetz betreffend ergänzende Regelungen zur Durchführung des Zollrechts der Europäischen Gemeinschaften (Zollrechts-Durchführungsgesetz-ZollR-DG) -nimisen lain (täydentävistä säännöksistä Euroopan yhteisöjen tullioikeuden täytäntöönpanemiseksi annettu liittovaltion laki) (BGBl. 1994/659; jäljempänä ZollR-DG), joka on annettu 23.8.1994, 108 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

"Jos tullivelka syntyy, 2 momentissa tarkoitettuja tapauksia lukuun ottamatta, tullikoodeksin 202—205 artiklan tai 210 artiklan tai 211 artiklan mukaisesti tai jos tullivelka kannetaan tullikoodeksin 220 artiklan perusteella, maksettavaksi tulee sen viivästyskoron määrää vastaava tullinkorotus, joka olisi ollut maksettava tullivelan syntymisen ja tileihin kirjaamisen välisen ajan osalta, sekä silloin kun kysymyksessä on tullikoodeksin 220 artiklan mukainen jälkikanto, tullinkorotus vastaa suuruudeltaan sen viivästyskoron määrää, joka olisi ollut maksettava alkuperäisen tileihin kirjatun tullivelan erääntymisen ja jälkikäteen tapahtuvan tullivelan tileihin kirjaamisen väliseltä ajalta. Hallinnolliset maksut on edelleen maksettava 105 §:n nojalla."

Oikeudenkäynti pääasiassa ja ennakkoratkaisukysymys

11 Hauptzollamt Linz kirjasi 17.12.1998 tullikoodeksin 220 artiklan 1 kohdan mukaisesti jälkikäteen tileihin tullin, joka Hannlin oli maksettava. Tileihin kirjatun tullin määrä oli 30 694 Itävallan šillinkiä (ATS). Kyseinen viranomainen korotti tätä tullia ZollR-DG:n 108 §:n 1 momentin perusteella samana päivänä 2 157 ATS:llä.

12 Koska Hauptzollamt hylkäsi Hannlin kyseisestä päätöksestä tekemän oikaisupyynnön, kyseinen yhtiö valitti asiasta Finanzlandesdirektioniin.

13 Finanzlandesdirektion hylkäsi tämän valituksen 2.11.2000 mutta täydensi kuitenkin Hauptzollamtin päätöksen päätösosaa maininnalla, että veron määräytymisperuste on 228 668 ATS (josta 30 694 ATS on tullia ja 197 974 ATS on tuontiliikevaihtoveroa), vuotuinen korko on 5,66 prosenttia ja että viivästymisjaksoja ovat ajanjaksot 15.11.1998—14.12.1998 ja 15.12.1998—14.1.1999.

14 Hannl valitti tästä päätöksestä Verwaltungsgerichtshofiin vedoten siihen, että ZollR-DG:n 108 §:n 1 momentissa säädetty tullinkorotus on yhteisön oikeuden vastainen. Koska tullikoodeksi, jonka tarkoituksena on yhdenmukaistaa tullioikeus, ei 229 artiklan, 232 artiklan 1 kohdan ja 241 artiklan lisäksi sisällä ainoatakaan korkoja tai muita täydentäviä verovelvoitteita koskevaa säännöstä, jäsenvaltiot eivät voi toteuttaa tässä asiassa kansallisia toimia.

15 Koska kyseinen tuomioistuin katsoo, että vireillä olevassa oikeudenkäynnissä annettava ratkaisu edellyttää yhteisön oikeuden tulkintaa, se on päättänyt lykätä asian ratkaisemista ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Ovatko yhteisön oikeuden tullisäännökset esteenä ZollR-DG:n 108 §:n 1 momentissa säädetylle tullinkorotukselle, joka tulee maksettavaksi sellaisissa tapauksissa, joissa tullivelka syntyy yhteisön tullikoodeksin 202—205 artiklan tai 210 artiklan tai 211 artiklan mukaisesti tai joissa tulli kannetaan tullikoodeksin 220 artiklan perusteella jälkikäteen, ja jonka määrä vastaa sen viivästyskoron määrää, joka olisi ollut maksettava tullivelan syntymisen ja tileihin kirjaamisen väliseltä ajalta, tai yhteisön tullikoodeksin 220 artiklan mukaisessa jälkikanto-

tapauksessa sen viivästyskoron määrää, joka olisi ollut maksettava alkuperäisen tileihin kirjatun tullivelan erääntymisen ja jälkikäteen tapahtuvan tullivelan tileihin kirjaamisen väliseltä ajalta?"

Ennakkoratkaisukysymys

16 Kansallinen tuomioistuin kysyy pääasiassa sitä, onko tullikoodeksia ja soveltamisasetusta tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään tullinkorotus sellaisissa tapauksissa, joissa tullivelka syntyy tullikoodeksin 202—205 artiklan tai 210 artiklan tai 211 artiklan nojalla tai joissa tulli kannetaan tämän koodeksin 220 artiklan mukaisesti jälkikäteen, silloin kun tullinkorotuksen määrä vastaa sen viivästyskoron määrää, joka olisi ollut maksettava tullivelan syntymisen ja tileihin kirjaamisen väliseltä ajalta, tai silloin kun tullikoodeksin 220 artiklan mukaisessa jälkikantotapauksessa sen määrä vastaa sen viivästyskoron määrää, joka olisi ollut maksettava alkuperäisen tileihin kirjatun tullivelan erääntymisen ja kyseisen tullivelan jälkikäteen tapahtuvan tileihin kirjaamisen väliseltä ajalta.

17 Tältä osin on todettava, että vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että silloin kun yhteisön oikeudessa ei ole säädetty erityistä sanktiota sen säännösten rikkomisesta tai siinä viitataan tältä osin kansallisiin säännöksiin, EY 10 artiklassa velvoitetaan jäsenvaltiot toteuttamaan kaikki toimenpiteet, jotka ovat aiheellisia yhteisön oikeuden tehokkaan vaikutuksen varmistamiseksi. Vaikka niille näin ollen varataan täysi harkintavalta sanktioiden valinnassa, niiden on valvottava, että yhteisön oikeuden rikkominen sanktioidaan perusteiltaan ja menettelyltään vastaavalla tavalla kuin kansallisen oikeuden vastaavanlaatuinen ja vakavuu-

deltaan samanlainen rikkominen ja että sanktio on joka tapauksessa tehokas, oikeasuhteinen ja varoittava (ks. erityisesti asia C-213/99, de Andrade, tuomio 7.12.2000, Kok. 2000, s. I-11083, 19 kohta).

18 Tullisääntöjen rikkomisen osalta yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt, että koska yhteisön lainsäädäntöä ei ole yhdenmukaistettu tällä alueella, jäsenvaltiot ovat toimivaltaisia valitsemaan asianmukaisina pitämänsä sanktiot. Niiden on kuitenkin tätä toimivaltaansa käyttäessään noudatettava yhteisön oikeutta ja sen yleisiä periaatteita ja näin ollen myös suhteellisuusperiaatetta (ks. edellä mainittu asia de Andrade, tuomion 20 kohta).

19 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 36 kohdassa todennut, tullikoodeksissa ja soveltamisasetuksessa ei kuitenkaan säädetä erityisiä toimenpiteitä niiden tapausten varalta, joissa tullivelan syntyperusteena on tullikoodeksin 202—205, 210, 211 ja 220 artikla, jotka kaikki koskevat tilanteita, joissa kyseessä oleva toimija ei ota huomioon yhteisön tullisäännöksiä.

20 Näin ollen on pääteltävä, että jäsenvaltioilla on toimivalta toteuttaa asianmukaiset toimet, joilla varmistetaan yhteisön tullisäännösten noudattaminen, kuitenkin sillä edellytyksellä, että — kuten tämän tuomion 18 kohdasta ilmenee — kyseiset toimet noudattavat suhteellisuusperiaatetta.

21 Sellainen korotus, josta pääasiassa on kysymys ja jonka tarkoituksena on varmistaa, että taloudelliset toimijat noudattavat yhteisön oikeuden säännöksiä, ei periaatteeltaan ole yhteisön oikeuden vastainen. Kuten Itävallan hallitus on

todennut, tällaisen toimen puuttuessa toimijat joko lainvastaisesti tai tuottamuksellisesti toimiessaan hyötyvät tullivelan tileihin kirjaamisen viivyttämisestä. Korotuksen tarkoituksena on se, että sellaisia taloudellisia toimijoita, jotka noudattavat yhteisön oikeutta ja joiden toiminnan avulla tullivelka voidaan kirjata tileihin ja hoitaa nopeasti, ei aseteta huonompaan asemaan.

22 Mitä sitten tulee korotuksen suuruuteen, on tärkeää, että oikeuskäytännön mukaisesti se vahvistetaan kansallisessa oikeudessa vastaavanlaatuisista ja vakavuudeltaan samanlaisista rikkomisista säädettyä vastaavaksi ja että sanktio on joka tapauksessa tehokas, oikeasuhteinen ja varoittava (asia C-36/94, Siesse, tuomio 26.10.1995, Kok. 1995, s. I-3573, 24 kohta ja em. asia de Andrade, tuomion 24 kohta). Kansallisen tuomioistuimen on arvioitava, onko korotus, josta pääasiassa on kysymys, näiden periaatteiden mukainen. Tässä arvioinnissa kansallisen tuomioistuimen on muun muassa tarkistettava, vastaako korotuksen määrä, josta pääasiassa on kysymys ja joka ensi näkemältä ei vaikuta suhteettomalta, vastaavanlaisiin ja vakavuudeltaan samanlaisiin rikkomisiin kansallisessa oikeudessa sovellettavaa korotusta.

23 Yllä esitetyt näkemykset huomioon ottaen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että tullikoodeksia ja täytäntöönpanoasetusta on tulkittava siten, että niiden vastaista ei ole lainsäädäntö, jossa säädetään tullinkorotus sellaisissa tapauksissa, joissa tullivelka syntyy tullikoodeksin 202—205 artiklan tai 210 artiklan tai 211 artiklan nojalla tai joissa tulli kannetaan tämän koodeksin 220 artiklan mukaisesti jälkikäteen, silloin kun tullinkorotuksen määrä vastaa sen viivästyskoron määrää, joka olisi ollut maksettava tullivelan syntymisen ja tileihin kirjaamisen väliseltä ajalta, tai silloin kun tullikoodeksin 220 artiklan mukaisessa jälkikantotapauksessa sen määrä vastaa sen viivästyskoron määrää, joka olisi ollut maksettava alkuperäisen tileihin kirjatun tullivelan erääntymisen ja kyseisen tullivelan jälkikäteen tapahtuvan tileihin kirjaamisen väliseltä ajalta, sillä edellytyksellä, että korkokanta vahvistetaan kansallisessa oikeudessa vastaavanlaatuisista ja vakavuudeltaan samanlaisista rikkomisista säädettyä vastaavaksi ja että sanktio on tehokas, oikeasuhteinen ja varoittava. Kansallisen tuomioistuimen on arvioitava, onko korotus, josta pääasiassa on kysymys, näiden periaatteiden mukainen.

Oikeudenkäyntikulut

24 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Itävallan ja Italian hallituksille sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

on ratkaissut Verwaltungsgerichtshofin 28.2.2002 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 2913/92 sekä tietyistä asetuksen N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä 2 päivänä heinäkuuta 1993 annettua komission asetusta

(ETY) N:o 2454/93 on tulkittava siten, että niiden vastaista ei ole lainsäädäntö, jossa säädetään tullinkorotus sellaisissa tapauksissa, joissa tullivelka syntyy yhteisön tullikoodeksin 202—205 artiklan tai 210 artiklan tai 211 artiklan nojalla tai joissa tulli kannetaan tämän koodeksin 220 artiklan mukaisesti jälkikäteen, silloin kun tullinkorotuksen määrä vastaa sen viivästyskoron määrää, joka olisi ollut maksettava tullivelan syntymisen ja tileihin kirjaamisen väliseltä ajalta, tai silloin kun tullikoodeksin 220 artiklan mukaisessa jälkikantotapauksessa sen määrä vastaa sen viivästyskoron määrää, joka olisi ollut maksettava alkuperäisen tileihin kirjatun tullivelan erääntymisen ja kyseisen tullivelan jälkikäteen tapahtuvan tileihin kirjaamisen väliseltä ajalta, sillä edellytyksellä, että korkokanta vahvistetaan kansallisessa oikeudessa vastaavanlaatuisista ja vakavuudeltaan samanlaisista rikkomisista säädettyä vastaavaksi ja että sanktio on tehokas, oikeasuhteinen ja varoittava. Kansallisen tuomioistuimen on arvioitava, onko korotus, josta pääasiassa on kysymys, näiden periaatteiden mukainen.

Schintgen Skouris Colneric

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä lokakuuta 2003.

R. Grass

kirjaaja

V. Skouris

presidentti